

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๙

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังเทศน์เนาะ เทศน์คือสังฆกรรม สังฆกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรมนะ ท่านก็พยายามชวนชวายเป็นท่าน แต่เวลาท่านตรัสรู้ธรรมแล้ว บุปเพณิวาสนาสุสติญาณ ท่านย้อนอดีตของท่านไป “เราเคยเป็นพระเวสสันดร เราเคยเป็น” เห็นไหม ฉะนั้น เวลาท่านเป็น ท่านถึงพูดถึงพุทธลักษณะ คำว่า “พุทธลักษณะ” นี้รูปสมบัติ คำว่า “รูปสมบัติ” พรหมณ์เขาท่องกันไว้แล้วว่าพุทธลักษณะเป็นอย่างไร

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะนะ เวลาท่านตัดสินใจแล้วว่าท่านจะกลับมาฉันอาหาร นางสุชาดา นางสุชาดาเขาบนบานศาลกล่าวไว้ว่าถ้าเขามีลูกชาย เขาจะถวายข้าวทิพย์แก่เทวดา เวลาเขาไปเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งอยู่ เขาคิดว่าเป็นเทวดา นี้รูปสมบัติ เขาคิดว่าเป็นเทวดานะ รูปสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รูปสมบัติอันนั้นนะสวยงามมาก นี่เป็นรูปสมบัติไป แต่รูปสมบัตินี้ ก่อนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้าอยู่ ๖ ปีนะ รูปสมบัตินี้ก็พาหัวใจของเจ้าชายสิทธัตถะไปสมบุกสมบันมา ๖ ปีนะ รูปสมบัติเป็นรูปสมบัติไป ถ้ารูปสมบัติที่หัวใจยังไม่สิ้นจากกิเลสไป รูปสมบัตินั้นก็มีความทุกข์ไปด้วยไป

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว พระนันทะ พระนันทะเป็นน้องชาย เป็นญาติลูกพี่น้องขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รูปลักษณะคล้ายกันเลย พอคล้ายกัน เพราะอยู่ในวินัยไป พอตกเย็นขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเดินสำรวจวัด เดินตรวจวัด เดินตรวจความปกติของพระ พระจะประพฤติปฏิบัติหรือไม่ ท่านตรวจไปๆ เวลาท่านตรวจไป พระนันทะเดินมา พระนี่ว่าพระพุทธรูปเจ้าเสด็จมา รีบปูอาสนะรองรับเลย ไม่ใช่เป็นพระนันทะๆ นี่ไง รูปสมบัติ พูดถึงรูปสมบัติ

ถ้ามันเป็นรูปสมบัติที่งดงาม รูปสมบัติมันเป็นบุญกุศล คำว่า “บุญกุศลของเรา” มนุษย์สมบัติๆ คือ ๕ ผู้ที่ได้เสียสละมา ผู้ไม่ได้ทำลายชีวิตใครมา เวลาเกิดมาชีวิตยืนยาว คนเราอายุสั้นๆ มันตัดทอนๆ ไปทั้งนั้นนะ การตัดทอนคือการกระทำมาทั้งนั้น นี่คือมนุษย์สมบัติ

ที่นี้รูปสมบัติ รูปสมบัติมา รูปสมบัติถ้ามันเป็นประโยชน์ มันเป็นคนงามความดี มันเป็นคนจริงขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์ไป ดูสิ ดูพระกัจจายนะท่านก็ไปเผยแผ่ธรรมของท่าน รูปสมบัติ ใครมาเห็นนะ มันสวดยกว่าผู้หญิง จนบุรุษเขานึกว่า ถ้าเราได้พระกัจจายนะเป็นภรรยา

เราจะมีความสุขมาก คิดไปนอนเลยนะ พอคิดปั๊บ ท่านแปลงเพศเป็นผู้หญิงเลย พอแปลงเพศเป็นผู้หญิง กลับบ้านไม่ได้ อายไง พออายขึ้นไป ท่านก็ไปอยู่ต่างถิ่นไปมีครอบครัว มีลูกอีก ๒ คน

พอมีลูก ๒ คนนะ คนในถิ่นเดียวกันมาแคว้นนั้น บุรุษนั้นได้เจอก็ได้ถามถึงบ้านเดิมของตน พอถึงบ้านเดิมของตน เขาบอกจำไม่ได้ บ้านเดิมเขาเป็นเศรษฐีไง แต่ทำไมเขาเป็นผู้หญิงล่ะ

เขาก็เล่าให้ฟัง พอเล่าให้ฟังก็ไปขอขมาพระกัจจายนะ พอไปขอขมาพระกัจจายนะ กลับมาเป็นผู้ชายอีก เขาเลยเป็นพ่อ ๒ เป็นแม่ ๒ เป็นพ่อของลูก ๒ คน แล้วก็แม่ของลูกอีก ๒ คน เห็นไหม นี่ไง เวลาคนคิดไปในทางที่ผิดพลาด คิดไปทางรูปสมบัติมันก็ให้โทษอย่างนั้น

แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ ละ สิ่งที่เป็นธรรมนะ ดุสิต เวลาพระที่ว่ารูปร่างเล็กกะ คนต่ำเตี้ย สำเร็จเป็นพระอรหันต์ พอสำเร็จเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา พระเป็นเหมือนกับคนตัวเล็ก ก็พูดเล่นไปจับหัวลูบเล่นไง พระพุทธเจ้าบอกว่า นั่นพระอรหันต์นะ นั่นพระอรหันต์นะ พระปลุกขนต้องไปขอขมานะ คำว่า “ขอขมา” นั่นพระอรหันต์ แต่เราดูแต่รูปลักษณ์ภายนอกไง รูปลักษณ์ภายนอก รูปสมบัติๆ ไร ถ้ารูปสมบัติ รูปสมบัติมันเป็นวัตถุที่เราดูเราเห็นได้ไง

แต่ถ้ามันเป็นสัจจะความจริง สัจจะความจริงในหัวใจอันนั้นนะ นั่นไง ถ้ามันเป็นธรรมๆ ขึ้นมา มันเหนือรูปสมบัติ เหนือทุกๆ อย่าง ธรรมเหนือโลกๆ ธรรมเหนือโลกมันมาจากไหน ธรรมเหนือโลกนี้

ถ้าธรรมเหนือโลกมันมา ดุสิต องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมบุกสมบันอยู่ ๖ ปีนะ คำว่า “สมบุกสมบันอยู่ ๖ ปี” นี้ก็รูปสมบัตินะ นางสุชาดาเห็นเข้านึกว่าเทวดา แต่คำว่า “เทวดา” นั้นนะทุกข์มาแล้ว ๖ ปี ทุกข์มาขนาดไหน ขนาดเกิดที่สวนลุมฯ “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” ชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายนะ นั่นเวลาเกิดชาติสุดท้ายด้วยอำนาจวาสนาบารมีมา อำนาจวาสนาบารมีมีไว้ทำไม มีไว้ทำไม

มีไว้ให้มันต่อเนื่อง ให้มันต่อยอด ให้มันทำคุณงามความดีต่อเนื่องกันไป อำนาจวาสนาบารมีมีมาแค่นั้นแล้วก็จบลงแค่นั้นหรือ อำนาจวาสนามันมีมา ถ้ามันต่อไป เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วันวิสาขบูชา เวลาเกิด เกิดที่สวนลุมฯ เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ วันวิสาขะเหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เกิดอีกหนหนึ่ง การเกิดนั่นคือการขวนขวาย การเกิดมีการกระทำ การเกิดคือการค้นคว้า การเกิดคืออำนาจวาสนาบารมีมา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมๆ เอก์นามกึ่ง ไม่มีซ้ำไม่มีซ้อนกัน มีองค์เดียวๆ องค์เดียวเพราะอะไร เพราะสร้างอำนาจวาสนาด้วยความมานะบากบั่นมาก เกิด

ยากๆ เวลาคนเห็นก็อยากปรารภนาเป็นพระโพธิสัตว์ ปรารภนาเป็นพระโพธิสัตว์สร้างบุญกุศล ไปๆ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่พยากรณ์ ถ้ายังไม่พยากรณ์มันยังมีโอกาส

คูสิ หลวงปู่มั่นท่านก็ปรารภนาของท่าน แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่พยากรณ์ ท่านลา ลาพระโพธิสัตว์อันนั้น พอลาพระโพธิสัตว์อันนั้น ท่านมาชวนชวายเป็นท่านๆ เพราะท่านใช้ปัญญาของท่านคิดไป ถ้าเราปรารภนาเป็นพระโพธิสัตว์ เรายังสร้างอำนาจวาสนาบารมีต่อไป มันต้องเกิดตายๆ ไปอย่างนี้ ทุกข์ยากไหม ทุกข์ แล้วเวลาไปถึงที่สุดแล้ว ถ้าไปถึงที่สุดแล้วก็จะได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นพระอรหันต์ ในชาติปัจจุบันนี้ ในชาติปัจจุบันนี้ถ้าท่านชวนชวายเป็นท่าน เพราะท่านประพฤติปฏิบัติแล้ว หลวงปู่เสาร์ท่านไปชักชวนมา หลวงปู่เสาร์ท่านคุ้มครองดูแลมา แล้วมันมีปัญญาๆ ถึงได้ไปลาพระโพธิสัตว์อันนั้น

ถ้าลาพระโพธิสัตว์อันนั้น เพราะในชาติปัจจุบันนี้ถ้ามีการชวนชวายมา มีการกระทำขึ้นมา ถ้ามันสำเร็จมันก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เป็นพระอรหันต์ แต่เป็นสาวกสาวกนะ เป็นพระอรหันต์พระภิกษุ แต่ถ้าสร้างบุญญาธิการไปๆ จะเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน จะได้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านเลยตัดสินใจลาความเป็นพระโพธิสัตว์อันนั้น ลาความเป็นพระโพธิสัตว์อันนั้นแล้วมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ท่านถึงได้มาเป็นหลวงปู่มั่นของเราไป ถ้าเป็นหลวงปู่มั่นของเรา นี่ท่านอาจารย์ใหญ่ๆ อาจารย์ใหญ่วงกรรมฐาน อาจารย์ใหญ่แห่งสังคมไทย อาจารย์ใหญ่ มันมีอำนาจวาสนาบารมี

คำว่า “อำนาจวาสนาบารมี” อำนาจวาสนาบารมีนะ เรามีได้อย่างไร ถ้าเรามีอำนาจวาสนาบารมีมา การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การแข่งขันนั้นเป็นอำนาจวาสนาบารมีหรือ อำนาจวาสนาบารมี คนที่เขามีคุณธรรมของเขา ถ้ามีสิ่งใดขึ้นมาเนะ มันเป็นไปโดยข้อเท็จจริงใจ จักรพรรดิ เขามีขุนพลแก้ว ขุนคลังแก้ว ขุนนางแก้ว ในพระไตรปิฎก ขุนคลังแก้วเขาอยากทดสอบ จักรพรรดิเขาอยากทดสอบขุนคลังของเขา เขาพายเรือไปกลางแม่น้ำกันสองคน นั่งอยู่กลางแม่น้ำนะ เขาเรือไปอยู่กลางแม่น้ำ ไม่มีอะไรเลย แล้วก็บอกว่าเอาเงินๆ ขุนคลังแก้วเอาที่ไหนละ อยู่กลางแม่น้ำ เขามีอจุ่มลงไป จับขึ้นมาให้ๆ นี่ขุนคลังแก้วๆ นี่อำนาจวาสนาบารมีเป็นอย่างนั้น แต่เราทำเป็นบวกรหรือทำเป็นลบละ

ถ้าทำเป็นลบลมันเป็นเรื่องของโลกๆ ไม่มีอำนาจวาสนาบารมีก็พยายามสร้างสรรค์กันขึ้นมา พยายามแย่งชิงกันขึ้นมา การแย่งชิงอันนั้นเขาบอกว่าอันนั้นนะเป็นอำนาจวาสนาบารมี

อันนั้นมันเป็นอกุศล คำว่า “อกุศล” มันจะเป็นธรรมไปได้อย่างไร มันต้องเป็นกุศลสิ กุศลเป็นคุณงามความดีใจ คุณงามความดี เป็นคุณงามความดี เราพากันกันอยู่ที่นี่ เราเป็นคุณงามความดี คุณงามความดีของเรา ถ้าคุณงามความดีของเรา

บ่นกันทุกคนเลย ทำดีไม่ได้ดี ทำดีไม่ได้ดี

ทำดีตรงไหนไม่ได้ดี ทำดีแล้วมันได้ดีอยู่แล้ว ลองไม่ทำดีสิ มันก็ไหลไปกับกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก ไหลไปกับโลก เราทำคุณงามความดีมันยับยั้งไว้ เริ่มต้นคือการยับยั้งไว้ คือไม่ไหลไปกับกระแสของกิเลสตัณหาความทะยานอยาก นี่คือผลประโยชน์ของมันแล้ว

คนเรานะ เวลาจนตรอกขึ้นมาจะ มันจะเอาแต่ตัวรอดๆ อะไรสิ่งใดๆ มันก็จะชวนชวายเป็นของมันไปๆ ศีล สมาธิ ปัญญา มันยับยั้งเอาไว้ เราไม่ทำความชั่ว กรรมสิ่งใดที่ทำแล้วเสียใจ ภายหลัง สิ่งนั้นไม่ดีเลย เราคิดย้อนถึงที่เราทำมาสิ เราคอตก เราเสียใจ อย่างนี้ก็ไม่ควรทำ อย่างนี้ก็ไม่ควรทำ อย่างนี้ก็ไม่ควรทำ

นี่ไง แต่ถ้ามันมีสติมีปัญญา อำนาจวาสนาที่ยับยั้งไว้ กรรมดี ทำดีได้ดี ดีมันเกิด ประโยชน์ตรงนี่ไง แต่คนไม่เห็นผลประโยชน์ของมันไง บอกว่าทำดีแล้วไม่ได้ดี ทำดีแล้วไม่ได้ดี

ทำดีไม่ได้ดีได้อย่างไร ทำดีต้องได้ดี แต่ปฏิคาหก ปฏิคาหก ผู้ให้ให้ด้วยความบริสุทธิ์ สิ่งที่ได้มา สิ่งที่ได้มาด้วยความสะอาดบริสุทธิ์หรือไม่ ขณะที่ให้ เจตนาของเราไง แล้วให้ไปแล้ว สิ่งที่ได้มา ของที่ได้มา เราก็ทุกข์เราก็กังขาอยู่แล้ว สิ่งที่ได้มา ได้มามันก็ด้วยอำนาจวาสนาบารมีของคน ด้วยสภาพแวดล้อมของคน คนมันไม่เหมือนกันหรอก ที่ได้มาๆ มันแตกต่างกันทั้งนั้นนะ

แต่เวลาเราเสียสละมันก็มีความคิดอีกอย่างหนึ่ง ความคิดมันคิดมันเป็นจริงเป็นจังมาก น้อยขนาดไหน เสียสละไปแล้ว ปฏิคาหก นี่ผู้ให้ ผู้รับรับด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ แล้วใช้ประโยชน์เพื่อสังคม ใช้ประโยชน์ บุญกุศลมันเกิดตรงนี่ มันไม่มี มันไม่มี ใ้ถ้าเป็นทางโลกนะ แย่งดี ชิงดีชิงเด่นกัน ถ้าชิงดีชิงเด่นเป็นเรื่องกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

นี่เราพูดถึงพุทธลักษณะ พูดถึงรูปสมบัติ รูปสมบัติมันก็เรื่องรูปๆ ทั้งนั้น มันเป็นเรื่องวัตถุที่เราเห็นได้ เราจับต้องได้ พอจับต้องได้ เขาก็สร้างแค่นี้ไง เราถึงเสียใจใจ เสียใจว่ามันหยาบเกินไปไง มันหยาบเกินไป ดูประเพณีวัฒนธรรม มาวัดมาวากันต้องมีพิธีกรรมร้อยแปด ถ้าไม่มีพิธีกรรมขึ้นไปก็เข้าไม่ถึงศาสนา ใ้พิธีกรรมมันก็บังศาสนาไว้ ใ้ตัวศาสนา มันคืออะไร ศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมาไง สติเป็นอย่างไร

เวลารัฐบาลเขาบอกว่าชาวพุทธๆ พระพุทธศาสนาสุดยอดเลย แต่ประชากรไทยในพระพุทธศาสนาทำไมมันเหลวไหลกันขนาดนั้นนะ มันเหลวไหลเพราะศีล ๕ มันก็ไม่มี ศีล ๕ มันก็ไม่มีจักใจ

หลวงตาท่านบอกเลย ขอศีล ๕ ขอศีล ๕ แล้วมันก็ได้ศูนย์ เวลาขอมันก็ขอของมัน แต่มันไม่หยิบ ไม่ฉวย ไม่จับเลย สมาทานคือหยิบ คือฉวย คือยึดมันไว้ไง เราเตือนสติของเราไว้ เรา

จะไม่ผิดศีล ๕ ไม่ผิดศีล ๕ ถ้ามันไม่ผิดศีล ๕ ประชากรในพระพุทธศาสนา มันจะเหลวไหลอย่างนั้นไหม มันก็ไม่เหลวไหลอย่างนั้น ถ้ามันมีขึ้นมาละ

นี่ไง เราไม่ต้องมีพิธีกรรม รูปสมบัติก็รูปภายนอก ใจการขონั้นก็เป็นรูปสมบัติ เป็นพิธีการเท่านั้นละ แต่ถ้าเป็นความจริง มันเกิดจากใจเราใจ มีศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ถ้ามีศีล ๕ ศีล ๕ ก็มีศีล ๕ ถ้าศีล ๘ ก็เป็นศีล ๘ ศีล ๑๐ ก็เป็นศีล ๑๐ ศีลมันก็เป็นศีล

ศีล ดุสิต พระทีในสมัยพุทธกาลไปร้องเรียนพระพุทธเจ้า จะลืก “อ้อ! ผิดไปหมดเลย อะไรก็ผิด อะไรก็ผิด ทำไม่ได้” มันวิตกกังวลไปหมดนะ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่า “ถ้าศีลเหลือข้อเดียวอยู่ได้ไหม”

“ได้”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงให้ถือเรื่องใจ เรื่องเจตนา ข้อเดียว ศีลมันก็คือศีล ศีลจะมากน้อยแค่ไหน ถ้าเราไม่วิตกกังวล เราไม่ทำอะไรผิดเลย ศีลก็คือศีลใจ

ใจนี้ขยับไม่ได้เลย ฆูนก็ผิด ระวังไปหมดเลย อยู่ไม่เป็นสุขนะ อยู่ไม่เป็นสุข แต่ถ้าเราไม่ทำอะไรผิดเลย เราไม่มีสิ่งใดผิดเลย มันจะผิดตรงไหน ถ้ามันไม่ผิดแล้วไปแบกไว้ทำไมศีลนะ ศีลก็เป็นศีลใจใหม่ ศีลมันเป็นข้อห้าม

เวลาหลวงปู่ฝั้นท่านพูดชัดเจนมาก ศีล ๕ ศีระชะ ๑ แขน ๒ เท้า ๒ คือศีล ๕ ถ้ามีศีล ๕ คนเกิดมาถ้าสมบุรณ์ ศีลครบแล้ว คนเกิดมาจากท้องมีศีระชะ ๑ แขน ๒ เท้า ๒ ศีล ๕ นี่หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ฝั้นท่านพูดไป

แล้วเราไปขอเอาจากใคร เกิดจากท้องแม่มันไม่ได้เกิดจากท้องแม่ อยู่ในท้องมันก็สมบุรณ์แล้ว อยู่ในท้องอาการ ๓๒ สมบุรณ์แล้วมันถึงคลอดออกมา มันคลอดออกมามันก็มีศีลมาแล้ว ทีนี้มีศีลมาแล้ว แต่อันนี้มันเป็นศาสนพิธี มันเป็นพิธีกรรมไง ถ้าพิธีกรรม เราก็ทำ ทำเพื่ออะไร

ทำเพื่อพระพุทธศาสนาเราก็มีวัฒนธรรมนะ เดี่ยวเขาจะดูถูกนะว่าพระพุทธศาสนาไม่มีร่องไม่มีรอยอะไรเลย พระพุทธศาสนาก็มีวัฒนธรรมนะ มีขันมีตอมนะ แต่มีขันมีตอนี้ ถ้าเราไปยึดติดมัน รูปสมบัติ พิธีการ ติดตรงนั้น แล้วถ้าเข้ามาใจ แล้วถ้าพิธีการแล้วพิธีการมันแก่งแย่งกัน มาอวดกัน วัดนั้นดีกว่าวัดนี้ วัดนี้ดีกว่าวัดนั้น

วัดดี เขาวัดหัวใจ วัดดี เข้ามาวัดแล้วเราเคารพสถานที่ของผู้ทรงศีล ผู้ทรงศีลเขาต้องการความสงบสงัด เราเคารพสถานที่ เคารพบุคคล เคารพอากาศ แล้วก็ยังว่า เคารพมันทำไม

อ้าว! เคารพเพื่อสุขภาพไง เคารพเพื่อสุขภาพ แล้วถ้าสุขภาพดีแล้วจิตใจมันดี ถ้าจิตใจมันดีแล้ว ถ้ามันตั้งใจดี ถ้ามันกำหนดพุทโธ หายใจเข้า หายใจออก เดี่ยวจะสงบระงับเข้าไป ถ้ามันเดี๋ยวสงบระงับเข้าไปแล้วมันเกิดปัญญาขึ้นมา มันจะเกิดโลกุตตรปัญญา งงอีก โลกุตตรปัญญาเป็นอย่างไร

เวลาโลกีย์ปัญญานี้เก่ง ดุสิ ตรรกะมันรู้กันได้หมด มนุษย์พูดกันได้ด้วยตรรกะความคาดการณได้ เขาเรียกว่าสันนิษฐาน มันคือเดานะ ธรรมะดันเดา ไม่มีความจริงแม้แต่คิดน้อย

ถ้ามีความจริงขึ้นมาละ ธรรมเหนือโลกๆ มันสะอึกกันนะ มันสะอึกจริงๆ นะ คนเราทำผิดพลาดมาตลอดเลย แล้วมันสำนึกได้ ถ้าน้ำตาไม่ไหลข้างนอก มันก็ไหลในหัวใจ น้ำตาไม่ตก มันก็ตกข้างใน มันน้ำตาตกอยู่ข้างใน นี่ไง ถ้ามันคิดได้ มันสำนึกได้ไง ถ้ามันสำนึกได้มันก็มีคุณธรรมได้ ถ้ามีคุณธรรมได้ มันก็ทำของมันได้ แล้วถ้าทำได้ดีขึ้นมา หัวใจที่มีค่าๆ ครูบาอาจารย์ท่านถึงบอกหัวใจนี้มีค่ามากๆ สิ่งใดมันจะมีค่าไปกว่าหัวใจ สิ่งใดจะมีค่ากว่าความรู้สัก

มองตากันสิ มันทุกข์มันยากมา เราส่งสายตาไปสิ ไอ้โฮ! เขาเห็นเลยนะ ยังมีคนห่วงใยเรา ยังมีคนคิดถึงเรา มันพินเลยนะ ไม่ใช่มองด้วยสายตาเหยียดหยาม ไม่ใช่มองคนว่าไม่ใช่คน คนมันเป็นคนทั้งนั้นนะ

อำนาจวาสนาของเขา พระพุทธศาสนาถึงบอกว่าคนล้มอย่าข้าม พระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์เขาเจอสัตว์เขาห้ามข้ามนะ พระโพธิสัตว์มาเกิดเสวยชาติก็ได้ ถ้าเขาพ้นจากภพชาตินี้ไปเขาจะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้ เห็นไหม คนที่มีคุณธรรมนะ เขาไม่ข้าม แม้แต่สัตว์ ไม่ดูถูกดูแคลนสิ่งมีชีวิต ถ้าสิ่งมีชีวิต เขารักชีวิตของเขาทั้งนั้นนะ เขาเสวยภพชาติใดละ เราารู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่เป็น

มีมากในวงกรรมฐาน หลวงตาท่านเล่า มันเป็นเจ้าของอยู่ ท่านปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ แล้วท่านก็ฝัน ฝันว่ามันมีปลาช่อนมาเข้าฝันท่านว่า พຼ່ງนี้บิณฑบาตให้ช่วยไปปล่อยที่ในฝันนั้นเจ้าคุณนั้นก็ถามว่าทำไมต้องมาบอกผมละ

อ้าว! ก็ท่านเป็นพระโพธิสัตว์ ผมก็เป็นพระโพธิสัตว์ นี่ไง ผมก็เป็นพระโพธิสัตว์ พຼ່ງนี้ ไปนะ ให้ช่วยปล่อยที่

ชาวอีสานเขาจะซื้อปลามาเป็นข้องๆ เขาซื้อมาเป็นโองๆ แล้วเขาก็ไว้ เขากินของเขาเป็นคราวตลอดไป แล้วปลาที่เขาไว้โองนั้นจะตายหมด เพราะเขาจะเอาไว้ทำอาหาร จนกว่าจะหมดโองนั้น ปลาตัวนั้นตัวหนึ่งมาเข้าฝันเจ้าคุณนั้น นี่หลวงตาท่านเล่า เจ้าคุณนั้น นี่เป็นความฝันนะ

เข้าขึ้นมาก็ไปบิณฑบาต พอไปบิณฑบาตบ้านนั้น เพราะมันคุ้นเคยกัน มันสนิทลูกศิษย์ ใกล้ชิด ขอนะ ขอนะ ไม่บอก ถ้าบอกมันจะยาวไกล ถ้าอธิบายมันจะซ้ำซ้ำใหม่ เดินเข้าไปในครัว เลย มันมีแหล่งน้ำ เอาโอ่งนั้นเทลงแหล่งน้ำไปเลย นี่พระโพธิสัตว์ช่วยเหลือพระโพธิสัตว์ แต่คน ละภพคนละชาติ ชาติหนึ่งองค์หนึ่งเป็นพระ เป็นเจ้าคุณ อีกพระโพธิสัตว์อีกใจหนึ่งเป็นปลา นี่เง เขาถึงไม่ให้ดูถูกดูแคลนกัน

คนที่เป็นอย่างนี้ สิ่งที่เป็นสัจจะอย่างนี้มันมีอยู่ในวงกรรมฐาน มีอยู่ในวงของคน ที่มีความเชื่อในศาสนา มีความเชื่อในเรื่องของวิญญูะ แต่ถ้าของเรา เราก็ต้องพิสูจน์กันซ้ำใหม่ พิสูจน์กันว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องจริงใจ แต่พิสูจน์ก็พิสูจน์ไม่ได้อีก ถ้าพิสูจน์ได้ๆ หลับตาลง หายใจ เข้านี้กพุทธ หายใจออกนี้โกะ พิสูจน์กัน

พุทธศาสตร์ จิตของเราๆ คั่นคว่าให้เจอ ใครหาจิตของตนเจอ ใครพิจารณาตนเองได้ คน คนนั้นจากปุถุชนจะเป็นกัลยาณชน จากกัลยาณชนจะเป็นโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทา คามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ บุคคล ๔ คู่ จิตใจดวงนี้เป็นได้หมด

ในทางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มนุสสเปโต มนุษย์เปรต มนุษย์ผี มนุษย์ เทวดา เวลามันคิด มันเป็น มันเสวยชาติ มันเสวยชาติคืออาศัยภพนั้น มันอาศัยอารมณ้อย่าง นั้น แล้วพิจารณาขึ้นไป เวลาเป็นวรรคเป็นตอนขึ้นไป เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันจะเป็นไปได้ใจ นี่พูดถึงว่าพึงธรรมๆ พึงธรรมเพื่อเหตุนี้ใจ

หัวใจของเราพึงธรรมนะ รูปสมบัติ วัตถุ วิธีการ แต่ความจริงๆ ถ้าใจเป็นธรรมๆ แล้วนะ สาธุ มันเห็นคุณค่าจริงๆ มันเห็นคุณค่าจริงๆ นะ มันจะอยู่ที่ไหนมันก็มีค่า ความรู้สึกอันนี้มันมี ค่ามาก ความรู้สึกอันนี้มันมีค่ามาก มีค่าจริงๆ

แล้วดูสิ เวลาเป็นเรา เรามีชีวิตอยู่นั้น สมบัติที่หาได้เป็นของเรา ลองตายเดี๋ยวนี้สิ สมบัติ กองอยู่ที่นี่ มันจะไปกับเราได้ที่ความเชื่อของเรา ความดีกับความชั่วของเราไปกับเรา ถ้าไปกับเรา เอาอันนี้ไปกับเรา

เกิดมาภพชาตินี้แล้ว สิ่งนี้ให้ชวนชวายเป็น ชวนชวายเป็นหัวใจของเรา ชวนชวายเป็นเพื่อ ตัวเอง ชวนชวายเป็นหัวใจดวงนี้ หัวใจดวงนี้ได้ยินได้ฟัง หัวใจดวงนี้ได้คั่นคว่า หัวใจดวงนี้ได้ ประพฤติปฏิบัติ แล้วเราเข้าไปเจอเองนะ บัจจัตตัง สันติภูสิโก ไม่มีใครยืนยันอะไรทั้งสิ้น มัน ประภาศกลางหัวใจ หัวใจมันเป็นเอง มันเป็นของมันเอง มันเป็นในใจของมันเอง แล้วใครมันจะ หลอกใคร ความลับไม่มีในโลก ใครทำคนนั้นได้ ใครทำคนนั้นรู้ ความลับไม่มีในโลก ความจริงนี้ เกิดขึ้นมา บัจจัตตัง สันติภูสิโก มันจะเกิดขึ้นกับเรา นี่พึงธรรมๆ เนาะ พึงธรรมเพื่อหัวใจของเรา

หลวงตาท่านพูดอีกนะ ความจริงหัวใจเราทุกคนอยากจะมีคนช่วยเหลือ อยากจะมีคนโอบอุ้ม หัวใจมันก็เรียกร้องความช่วยเหลือเหมือนกัน แต่ใครช่วยเหลือมันได้ละ นอกจากตัวมันช่วยตัวมันไง ตัวมันฝึกหัดตัดแปลงจนมันเกิดศีล เกิดสมาธิ เกิดปัญญา เกิดมรรคเกิดผลขึ้นมา มันจะสำรวจมันจะคาย คายสิ่งที่มันมีอำนาจเหนือใจดวงนั้นออกไปเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป คายจนจบสิ้นไง นี่ใจดวงนี้

ใจดวงนี้ สิ่งที่มันคาย คายด้วยมรรค คายด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา มรรค ๔ ผล ๔ มันเกิดขึ้นจากหัวใจดวงนี้ มันเป็นที่นี้ มันถึงมีคุณค่าที่นี้ไง สิ่งอื่นไม่มี กระดาษเปื้อนหมึก มันก็อยู่อย่างนั้นนะ สรรพสิ่งในโลกเป็นวัตถุหมดนะ มันไม่รู้สุขรู้ทุกข์หรอก สิ่งที่อยู่สุขรู้ทุกข์คือความรู้สึก คือใจ ใจอย่างเดียว ใจเราเท่านั้น เอวัง